

מתן תורה

פרשת יצחק, פרק יט, פסוק יח

— פרק כ, פסוק יז

14

בחיידה זו, המתארת את מעמד הר סיני, לא העלילה היא העיקר אלא המעמד עצמו: התגלות ה', כריתת הברית ועשרת הדיברות, שהם מעיקרי האמונה. על כן חשוב שהסיפור יהיה מעניין, משמעותי וטעון רגש. אפשר ליצור אווירה מתאימה על ידי הזמנת הילדים לבוא לנגן בנגדים חגיגיים לנגד סיפור המעמד. יהיה זה המשרך לסיפור הקודם שבו "התקדש" ילדי הגן יחד עם כל בני ישראל לקראת מעמד הר סיני. ביום הסיפור, הילדים יתכוננו למעמד על ידי שטיפת ידיים ולבוש סירוק השיער, סידור הבגדים וכו'. לקראת הסיפור הם יכולים ללבוש לבוש מיוחד המיועד להצגת סיפורי תורה. לבוש זה עשוי מסדניים לבנים או מאל-בד שבמרכזם גוזרים פתח עגול גדול כך שהבגד נלבש בקלות ואפשר לקשרו למותניים בחמורת בד או בחבל דק.

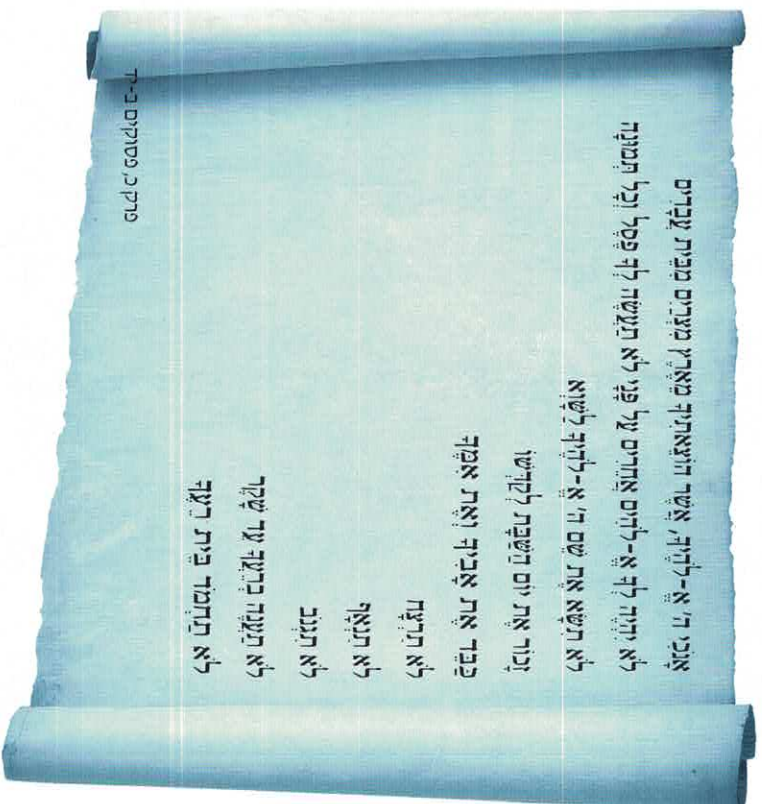
אפשר לחלק את הסיפור לשתי יחידות סיפוריות:

יחידה א: לאחר הזרה על החלק האחרון של היחידה הקודמת ("ויהי ביים השלישי..."), המגמת תקרא את עשרת הדיברות ברצף ובחמיונות, ללא הסברים. מומלץ לקרוא קטעים מסוימים ולא את כל הכתוב, בשל אורכו, תוכנו הקשה והלשון שהילד אינו מורגל בה. לדוגמה: בפסוקים ג-ו מפורט הדיבר השני. אפשר לקרוא בקול רם חלק מהדיבר: "לא תעשה לך פסל וקל תעמנה... לא תשתחוה להם ולא תעבדם" (פסוקים ד-ה). עם זאת, חשוב שהילדים ישמעו את עשרת הדיברות כשלמות אחת ועל כן אין "לוותר" על חלק מהדיברות. הכרת הדיברות כשלמות מהווה גם הכנה למפגשים חוזרים עם תנכים אלה בעתיד.

בחלק מהקהילות נהוג לעמוד בבית הכנסת בשעת הקריאה של עשרת הדיברות, וכך אפשר לנהוג גם בשעת קריאת "עשרת הדיברות" בגן.

וְאֵלֵּי ה' הַתְּחַוֶּה לְמַדּוּר לְבַנְיָיִם יִשְׂרָאֵל אֶת עֶשְׂרֵת הַדִּבְרֹת,
וּבְרִן מַצּוּת שְׂחִיבִים לַעֲשׂוֹת:

יחידה ב:

מומלץ לקרוא שנית את הקטעים שנבחרו ולפתח דיון קצר על חלק מהדברות, לפי שיקול דעתה של המננת. היחידה הסיפורית הראשונה נועדה ליצור חוויה והתרגשות, ואילו היחידה הסיפורית השנייה נועדה להוסיף לחוויה ההרגשית רובד של הבנה ומשמעות. הבנת הדברות גם אם באופן חלקי, עשויה לקשור בין סיפור מתן תורה לבין מצוות המוכרות לילדים: שמירת שבת, כבוד אב ואם, לא תגנוב ועוד. כך עשויים הילדים להדהות עם הברית שבין הקב"ה ועמו. סיפור זה איננו שיעור בהבנה של עשרת הדברות ופרשנותם, וחשוב לא להפוך את החוויה הכללת ל"רשימת הסברים" שתפגע בחוויה של סיפור המעמד.

דרך לספר

יחידה א

סיפרנו שבני ישראל התכוננו במשך יומיים למעמד הר סיני. הם עמדו מרחוק ולא התקרבו אל ההר. אתם זוכרים מה קרה בינם השלישי? השמעת קול השופר, אם על ידי המננת או מבור אחר ואם מתוך קלסת עשויה להוסיף לאווירה הדרמטית.

וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בִּפְהֵי תִפְקֹר וְהָיָה קוֹלְךָ וּבְרָקִים וְעָנָן כְּבֹד עַל הַהָר וְכָל הַשָּׂפָר תִּקַּח וְזָחַד כָּל הָעָם אֲשֶׁר פִּתְחָנָה פִּיָּם. פסוק טו

בני ישראל התקרבו אל הר סיני וראו:

וְהָרַ סִינַי עָשָׂן כְּאֵן... וְהָיָה קוֹל הַשָּׁפָר הוֹלֵךְ וְתוֹק מְאֹד פְּסוּקִים יח-יט

ה' אמר למשה: "רד ואמור לעם לא להתקרב אל ההר ולא לעבור את המבול שימינתו".

מומלץ להתמקד בחלק קטן בלבד מהמצוות, באלה המובנות לילדים והניתנות לביאור (לכן הדיבר "לא תנאף" לא יכלל בדיון זה).

וְכָל הָעָם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֹת וְאֵת הַלְּפִידִים וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר וְאֵת הַחָרָה עֲשֵׂן וְיִרְאָה הָעָם וַיִּגְעֻוּ וַיִּשְׁמְדוּ מִרֶדֶף יְד

בני ישראל נבהלו מהקולות ומהלפידים ומקול השופר ומהעשן והתרחקו מהח. הם אמרו למשה:

"דַּבֵּר אֵתָּה עִמָּנוּ וְנִשְׁמָעָה וְאַל יִדְבַר עִמָּנוּ אֱ-לֹהִים פֶּן נָמוּת" פסוק טו

"אנחנו פחדים שמנחות אם ה' ידבר אתנו, אמור לנו אתה את מה שה' רוצה לומר לנו".

ויעמד העם מרחק, משה ניגש לבדו אל ההר.

וּמֹשֶׁה נִגַּשׁ אֶל הָעֲרֵפֶל אֲשֶׁר שָׁם הָאֱ-לֹהִים פסוק כ, פסוק יז

משה עלה אל ההר וכתב שם את עשרת הדיברות על שני לוחות אבנים, אלה לוחות הברית.

1. חטא העגל ושביירת הלוחות הראשונים
2. הלוחות השניים
3. בניית המשכן.

יחידה ב

קראנו בחומש את עשרת הדיברות, הכללות מעוות שאנחנו מחויבים לקיים. ה' אמר:

"אֵלֶיךָ ה' אֱ-לֹהֶיךָ, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם... לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל"

- אסור להשתחוות ולהתפלל לפסל.

"זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְשׁוֹ".

האם אתם זוכרים מילים אלה? מתי אומרים אותן?...

"כַּפֹּר אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ"

חלק זה עשוי לשאת אופי של שיחה, כגון כיצד מקיימים מצוות כיבוד אב ואם, הכנסת תכנים רלוונטיים לחיי הילדים חשובה להפגמת הסיפור בהתאם ליכולת התפיסה המוסרית שלהם.

*** הכנת משחק** "יציאת מצרים", כולל לוח מסלול שעליו מצוירות התחנות במסע של בני ישראל מרעמסס ועד הר סיני. חיילי המשחק, בדמויות של בני ישראל, יעוצבו על ידי הילדים מחומרי כויר: פמון, דס, עיסת נסורת וכד'. אפשר להכין משחק משותף לכולם או משחק אישי לכל ילד.

תם ולא נשלים

- יחידות סיפוריות נוספות בחומש שמות שאותן אפשר לספר הן:
1. חטא העגל ושבירת הלוחות הראשונים
 2. הלוחות השניים
 3. בניית המשכן.

הצעות לפעילויות בעקבות הסיפור

*** לוחות הברית באמנות:** עשרת הדיברות הכתובים על לוחות אבן הגם מוטיב מרכזי ביצירות אמנות רבות. אפשר להציג בפני הילדים יצירות שונות שבהם מופיע המוטיב - בציור, בחריטה, בתבליט וכן באדריכלות. בעקבות דיון על היצירות, הילדים יוכלו לתאר את לוחות הברית בחומרים שונים. רצוי להתמקד ביצירות שבהם הלוחות מרופעים, כפי שמונא במורא (בבא בתרא יד, ע"א).

*** פעילות חווייתית בשיתוף ההורים** שתהווה סיכום של האימונים והחוויות ש"עברנו" עם בני ישראל - מעבודת הפרך במצרים ועד מתן תורה בהר סיני. בפעילות ישולבו קטעי דיבור, מחול, הצגה, נגינה ושירה של הילדים והוריהם.